

KØBENHAVN-GODTHÅB-SCORESBYSUND

Svar på kommentar til artiklen: Østgrønlandsproblemer – Grønlandsproblemer

Artiklen: Østgrønlandsproblemer – Grønlandsproblemer af overlæge, dr. med. Carsten M. Smidt i tidsskriftet Grønland, maj 1968, pag. 143–150 har foranlediget ministeriet for Grønland til en tilkendegivelse i tidsskriftet juli 1968, pag. 222.

Da oplysningerne heri om Mikip igdlua – Mikis hus – er noget slørende for kendsgerningerne, ønsker vi at anføre følgende, idet det først skal anføres, at oplysningerne i artiklen blandt andet stammede fra den nu afdøde formand for kommunalbestyrelsen i Scoresbysund, Emil Madsen, som ledede Mikis hus til sin død i marts i år. De bekræftedes ved et besøg i Scoresbysund i juli 1968.

Ad bemærkning 1) (på statens regning er huset istandsat for 23.000 kroner, efter at Scoresbysund komiteen har afleveret det) :

De egentlige efterreparationer, som i Grønland altid er forholdsvis betydelige, og som jo også herhjemme må foretages ved ethvert byggeri, var i Mikis hus af et ret beskedent omfang. I det omtalte beløb på 23.000 kr. indgår etablering af et større vindfang som ekstra-tilbygning, der havde vist sig ønskelig, samt et nyt brandsikret loft, som krævedes af GTO.s brandsektion, da bygningen blev overdraget til den lokale offentlighed.

Det er bragt i erfaring, at ministeriet for Grønland overfor GTO.s brandsektion senere har oplyst, at regulativet om foranstaltninger mod brandfare endnu ikke er gældende for Thule og Østgrønland, men udkast til nyt forslag til brandlov er p. t. under udarbejdelse. Det er således myndighedernes egne krav, der betinger en stor del af de 23.000 kroners udgift.

Der fandtes og findes endnu ingen landsbyggelo for Grønland, som arkitekten for byggeriet af Mikis hus (Alan Havsteen-Mikkelsen, M. A. A.) kunne holde sig til.

På trods af udgifterne til de ovennævnte ændringer blev den samlede kvadratmeterpris, inclusive etableringen af det ekstra vindfang, brandsikre lofter, el-installationer og dieselanlæg, inventar, fragt og forsikring kun ca. 1.000 kr., d. v. s. langt under halvdelen af prisen ved tilsvarende offentligt byggeri.

Ad bemærkning 2) (at myndighederne først den 16. januar 1968 modtog ansøgning fra oplysningsudvalget i Scoresbysund om driftstilskud i henhold til loven om ungdomsklubber – lov nr. 229 af 8. juni 1966) skal bemærkes, at Scoresbysund

kommunalbestyrelse 9. februar 1966 vedtog at påtage sig driften af huset. Om sommeren sendte den ansøgning til oplysningsrådet i Godthåb om tilskud. I september 1966 rykker kommunalbestyrelsen Godthåb for svar og henviser til loven af 8. juni 1966 om ungdomsklubber m. v. i Grønland (lov nr. 229). Eksemplarer af nævnte lov var tilsendt kommunalbestyrelsen af Ejnar Mikkelsen og medundertegnede sekretær i Scoresbysund komiteen, maskinmester A.S. Hinrichsen (tidl. medlem af Scoresbysund kommunalbestyrelse).

Endnu 23. juli 1968, da medundertegnede radiosondeleder Ib Tøpfer, som i 15 år har boet i Kap Tobin og i flere år har deltaget i Scoresbysund kommunalbestyrelses arbejde, afrejste derfra til Danmark, havde man hverken fra landshøvdingembedet eller ministeriet modtaget nævnte lov.

Senere på efteråret 1966 og 26. januar 1967 rykkedes påny, og sagen blev trukket frem i Grønlands radio, idet kommunalbestyrelsen bad pressen skarpt kritisere oplysningsrådets tavshed gennem 9 måneder, ligesom man kritiserede, at loven om drift af ungdomsklubber endnu ikke var modtaget fra myndighederne trods anmodninger. 10. februar 1967 behandledes et netop modtaget telegrafisk svar fra landshøvdingen (telegram 1914), som blandt andet anfører, at tilskudsproblemerne kan løses gennem kommunens rådighedsbeløb. Embedet henstillede at indsende fuldstændigt driftsbudget og oplysning om tilrettelæggelsen til skoledirektionen. „Loven først modtaget fra ministeriet ved juletid og fremsendes nu“. (Endnu ikke kommet til Scoresbysund 23. juli 1968). Man spørger 10. februar 1967 som svar på telegram 1914: „Dersom rådighedsbeløb identisk med dispositionsbeløb forespørges, om kommunen allerede nu kan yde tilskud driften af ungdomshuset?“

27. februar 1967 afslag fra landshøvdingen (telegram 2661).

April 1967 sendte oplysningsudvalget i Scoresbysund en ansøgning til skoledirektionen, personligt afleveret til ministeriets kontorchef, som var på besøg i Scoresbysund, og som lovede at foretage det fornødne.

På grønlandsministeriets foranledning bad Scoresbysund komiteen 12. januar 1968 telegrafisk oplysningsudvalget om at sende skoledirektionen i Godthåb andragende om godkendelse og årligt driftstilskud. 2. februar beder Ejnar Mikkelsen om besked om, hvornår anmodningen er afsendt.

Den 6. februar 1968 sendes telegram til Ejnar Mikkelsen: „Foråret 1967 modtog budde lund personligt andragendet og understregede yderligere ansøgninger overflødige stop foranlediget christoffersens*) telegram 12. januar 1968 afsendtes fra oplysningsudvalget 15. januar andragende til skoledirektionen Godthåb med specificerede udgifter stop christoffersen informeret telegrafisk samme dato stop intet hørt fra Godthåb. Hilsen gunnar hansen ib tøjfer. Oplysningsudvalget 68002“.

*) Højesteretssagfører C. B. Christoffersen er medlem af Scoresbysund komiteen.

Såvel skoledirektion som ministerium skønner, at loven om støtte til ungdomsklubber m. v. ikke hjemler ydelse af driftstilskud til Mikis hus, men direktionen ydede 2000 kr. for året 1968. Resten af de ca. 14.000 kr. til drift og vedligeholdelse af huset har det lille fangersamfund Kap Hope selv måttet skaffe ved selvpålagt månedlige tilskud fra gifte på 15 kr. og ugifte på 8 kr., amerikansk lotteri, indtægt fra juke-box og film etc.

Vi er ikke i tvivl om, at skoledirektion og ministerium juridisk set har ret, men loven er forkert. Den er lavet for samfund, som man har dem i store byer på vestkysten. Netop nu, hvor fiskeriet, som Grønlands økonomi skulle hvile på, er i katastrofal tilbagegang, bør man støtte den nyskabelse, som huse som „Mikis hus“ er i fangersamfund som Kap Hope. Passer de vide funktioner, som sådanne huse bør have, ikke ind i lovens rammer, bør ministerium og landsråd give kommunalbestyrelser dispensationer til at støtte driften af disse huse (således som kommunalbestyrelsen i Scoresbysund 9. februar 1966 havde besluttet det som forudsætning for byggeriets påbegyndelse), indtil loven kan ændres, så den også passer til fangersamfundene.

At fangersamfundene i Scoresbysunddistriktet kan eksistere på det traditionelle erhverv, fremgår bl. a. af den kendsgerning, at næsten 7.000 sælskind og ca. 50 isbjørneskind indhandlede i året 1967. Fremfor at vanskeliggøre fangernes muligheder ved at koncentrere befolkningen i byerne bør man af al magt hjælpe til, at dette samfunds naturlige erhvervsmuligheder kan fortsætte, bl. a. ved at støtte mulighederne for uddannelse deri på stedet. Til vintersæsonen er der i samarbejde med skolen forberedt undervisning i fremstilling af kajaker og fangstredskaber samt fangstteknik i „Mikip igdlua“.

De her anførte forhold viser klart, hvor langt der kommunikationsmæssigt er mellem København, Godthåb og Scoresbysund. Måtte den menneskelige kontakt og forståelse ikke lide derved.

*Alan Havsteen-Mikkelsen, A. S. Hinrichsen,
Carsten M. Smidt og Ib Tøpfer.*